

יחידת 101/ יואב עציון

שלום לכולם!

לפני שבעים שנה וחודש אחד בדיוק, הוקמה בצה"ל יחידה שהובילה בין היתר לבניית המבנה בו אנו שוכנים (מצפה מדרג (אום דרג') - יחידה 101.

אסקור בקצרה את השתלשלות האירועים בתקופה זו-

ב1949, עם שוך הקרבות של מלחמת העצמאות, ישראל חותמת עם שכנותיה על הסכמי שביתת הנשק, בהם בין היתר- מפורט היכן עובר קו הגבול.

במדינת ירדן השכנה נמצאים "פליטים" רבים, דהיינו- תושבים ערביים של השטחים שעליהם הוכרזה מדינת ישראל שנאלצו לברוח מבתיהם במהלך מלחמת העצמאות, רובם לירדן, ומעטים מהם למצרים וסוריה.

על קו הגבול דאז, לא היה גדר או חציצה, רק תלם חרוש או חביות לסימון הקו, (המטיילים באזור נחל אבישי והר ישי יוכלו להיתקל במספר חביות מהימים ההם) כך שאותם פליטים הרבו לעבור את הגבול, בתחילה בעיקר על מנת לנסות ולחזור לבתיהם, או לאסוף ציוד/תוצרת חקלאית שנשארו בהם עם חפזון העזיבה.

אך לאחר זמן לא רב, אותן הסתננויות החלו ללבוש אופי פח"עי וגררו מקרים רבים של פגיעות בנפש וברכוש.

בין 1950 ל1953 מתבצעים ניסיונות חוזרים ונשנים מצד ישראל למנוע מעבר מסתננים ולייצר הרתעה בעזרת פעולות תגמול בתגובה לפיגועים.

מסיבות רבות שקצרה היריעה מלפרטן (בין היתר- סגירת מטה הפלמ"ח בנובמבר 1948, תקשורת גרועה- המון עולים חדשים שנעשו לוחמים ומפקדים בצבא ועוד ועוד...) מרביתן הגדול של היחידות ופעולותיהן דאז נכשלו פעם אחר פעם, ובכלל מצבם של צה"ל והמוראל סביבו בעם היה עגום. הסיבה הזו, בנוסף לעובדה שב1953 לבשו ההסתננויות אופי מאורגן ורציני יותר, יצרו את הוואקום שאליו נכנסה בסערה יחידה 101, בהובלתם של מישאל שחם- מפקד חטיבה 16, ואריאל שרון, שעליו הוטלה משימת הפיקוד על היחידה.

היחידה הוקמה חרף התנגדותו הנחרצת של ראש אג"מ דאז- משה דיין, ולכן- פקודת ההקמה ניתנה בעת שהייתו של זה מחוץ לארץ.

התנגדותו נבעה מכך שהיה שותף בשנים קודם לכן לנסיונות הקמה של יחידות דומות שלא צלחו, ולא רצה לשנות על אותה הטעות.

לאחר מספר פעולות, הבין שהפעם הסיפור שונה והביע תמיכה מלאה ביחידה ובפעולותיה.

את תמיכתם העזה של משה דיין ומרדכי מקלף הרמטכ"ל ביחידה 101 אפשר לקשר לעובדה שהיו שניהם חלק מפלגות הלילה המיוחדות של אורד צ'ארלס וינגייט בשנות ה30, שכן ליחידה 101 ישנה תורת לחימה שכמו שאובה מפלגות הלילה, סל ערכים כמעט זהה ועוד קווי דמיון רבים.

גם שמה של היחידה- 101- ניתן לה על שמה של יחידת גרילה שהייתה שייכת לאותו וינגייט באפריקה.

היחידה מנתה בשיאה לא יותר מחמישים לוחמים, הלבושים בלבוש אזרחי ואוחזים בנשק בלתי תקני, ולמרות זאת (ואולי, בזכות זאת) - מביאה תוצאות רבות ומבצעת פעולות תגמול נועזות, מהמוכרות שבהן-

- פעולת נבי סמואל- פשיטה על ביתו של הרוצח מוסטפא סמואלי.
- הפשיטה על מחנה הפליטים אל בורייג' בעזה
- "כפפות משי"- פשיטה לילית מורכבת ללב העיר חברון
- פעולת קיביה, הנודעת ביותר- שיחד עם פעולות נוספות עוררה ויכוחים רבים בישראל ובעולם על מידת מוסריותן.

באופן מהיר וחסר תקדים, מנחילה היחידה בצה"ל ובעם כולו רוח לחימה חדשה הנושבת עד היום.

לאחר חמישה חודשים, מוזגה יחידה 101 לגדוד 890 של חטיבת הצנחנים. שרון מונה למפקד הגדוד ומאיר הר-ציון הקים את מחלקת הסיור של הגדוד (לימים סיירת צנחנים). מהלך זה אפשר להנחיל ולמסד את הערכים והסטנדרטים שפותחו ביחידה הקטנה לצנחנים ומשם לשאר הצבא שעד התהליך היה במצב עגום. בנוסף, היחידה היוותה השראה להקמת סיירת מטכ"ל, המזכירה את יחידה 101 במובנים מסוימים.

הוכחה לכך שפעולות היחידה אכן יצרו הרתעה אצל האויב, הוא המבנה בו אנו שוכנים.

ב-1954, לאחר שנה של פעולות תגמול מעשה ידי הצנחנים, מחליט חוסיין, מלך ירדן דאז לבנות קו בן שש משטרות, שאום דרג' אחת מהן, לאורך הגבול הדרום מזרחי עם ישראל, שעל מיקומן וסיפורן הרחבנו לפני מספר חודשים.

במשטרות ישבו שוטרים ירדנים שהיו מפטרלים לאורך הגבול על סוסים וגמלים בין המשטרות, לא על מנת למנוע מעבר מהמדינה השכנה לזו שלהם, כמו שסביר להניח, אלא על מנת למנוע מעבר של מסתננים ממדינתם שלהם (ירדן) לישראל השכנה. זאת מתוך הבנה של חוסיין שכל ירדני שיבצע פיגוע בישראל, יעלה לו בפעולת תגמול כואבת בכפר או באזור ממנו יצא המפגע.

ב-1965 אותם שוטרים עוברים לפטרל על רכבי שטח, ישראל בתגובה גם כן פורצת ציר פטרולים, ומתחילה לסייר באופן רכוב. על אותו הצי, סמוך להר בדר, עולה קומנדקר עם שלושה צנחנים מגדוד 890 על מוקש, מה שמוביל למותם של שלושת הצנחנים.

אירוע זה שימש כמניע לפעולת סמוע שכולנו מכירים.

וכך ישראל גם ירדן, מסיירים עם רכבי שטח משני צידי הגבול, עד למלחמת ששת הימים, שבה שוחררו שטחי יהודה ושומרון.

כל הכתוב הנ"ל ממש על קצה המזלג אודות נושאים שיש ואף רצוי להרחיב עליהם עוד רבות. בע"ה בגיליונות הבאים.

בכל מקרה- מוזמנים תמיד לבוא ולשמע בהרחבה על פעולות התגמול וקו המשטרות.

חודש מבורך לכל.

